

**Гомотюк О., д-р іст. наук, проф.,
завідувач кафедри документознавства,
інформаційної діяльності та українознавства,
Тернопільський національний економічний університет**

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ З «ІНФОРМАЦІЙНОЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ»

***Oksana Homotuk, Prof. of Department of Data and File Processing and
Ukrainian Studies Ternopil National Economic University***

У статті розглядається значення загальних компетентностей фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи у частині, що формують здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Наголошується на ролі гуманітарних дисциплін, зокрема історії.

Ключові слова: соціокультурна історія, компетентність, процес вивчення, аналіз інформації, культура, документознавство та інформаційна діяльність.

ABOUT GENERAL COMPETENCE OF SPECIALIST IN «INFORMATION, LIBRARIAN AND ARCHIVE AFFAIRS»

In the article the importance of general competencies of the experts in information, librarian and archive affairs are considered in the part that create ability to search, process and analyze information from different resources. The role of the humanities, particularly history is emphasized.

Key words: sociocultural history, competence, process of learning, information analysis, culture, data and file processing.

Кризова ситуація із позиціонуванням у суспільствах духовних цінностей спричинила активізацію досліджень у галузі вивчення історичної, соціальної, культурної пам'яті. Обличчя сучасної гуманітаристики визначають студії, пов'язані із розв'язанням проблеми збереження ідентичності і визначенням приналежності до певної спільноти. Важлива роль у цьому процесі відводиться документу, що презентує собою елемент матеріалізованої соціальної пам'яті, а фонди документів (бібліотеки, архіви, музеї тощо) розглядаються як основний довгостроковий арсенал соціальної пам'яті. Особлива відповідальність накладається і на спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», яку віднесено до галузі знань «Культура і мистецтво», що накладає особливу місію за дослідженнями у цій сфері, у тому числі визначення умов зберігання документів, термінів зберігання, встановлення експертної цінності, способів доступу до інформації та ін. Тим паче, аналіз побудови інформаційного суспільства дозволяє робити висновок, що інформація все більше і більше створюється і використовується у цифровій формі, тому постає проблема збереження цифрової інформації, оскільки людство може втратити цю інформацію.

З цієї точки зору важливою є гуманітарна підготовка документознавця. Викликають незадоволення результати моніторингу знань з історії у середній школі.

У 2014 р., за словами директора Українського центру оцінювання якості освіти Ігоря Лікарчука, у гуманітарних науках стан речей виглядає тривожним. Зокрема, за його відомостями, тест з історії України, який у країні складали 130 тисяч абітурієнтів, на максимальну кількість балів склали тільки чотири особи. При цьому із них тільки один випускник поточного року навчання, решта – абітурієнти 1955, 1978, 1972 років народження [1].

Безперечно, для української системи навчання є вагомим досвід освітніх систем європейських країн. Але нам варто враховувати наслідки пострадянського минулого, присутність концепції політичної історії, історії боротьби за незалежність у достатньо політизованій історії. Отже, акценти слід зробити на тому, що історія як гуманітарна наука формує критичне мислення через виявлення суперечностей в позиціях, інтересах, потребах соціальних груп і окремих осіб, дає розуміння тенденцій і напрямів історико-культурного розвитку; оцінку різних версій й думок про минулі історичні події, розуміння, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними. Окрім цього, історію не можна відокремлювати від загальної історії, а слід розглядати і вивчати під кутом зору взаємовпливів взаємозалежних загальноцивілізаційних та загальноєвропейських історичних процесів, співставляючи та аналізуючи їх. При тому потрібен глибокий аналіз внеску української культури у світову практику, особливостей українського соціокультурного розвитку, специфіки регіональної історії.

Це мотивує до чіткого визначення компетенцій майбутнього фахівця із врахуванням потреби формування загальної культури, розуміння процесів і явищ у історичному контексті; критичного аналізу інформації, такого важливого для інформаційного суспільства; компаративного аналізу подій, знання головних напрямів еволюції європейської історії та культури; критичну оцінку фактів на підставі альтернативних поглядів на проблеми; аналіз і узагальнення матеріалу в певній системі. Вочевидь, такий підхід мав би актуалізувати курси з історії, міжкультурної комунікації, усної історії, архівознавства, джерелознавства, музеєзнавства тощо. Тим паче, донедавна, наукова спеціальність «архівознавство» фігурувала разом із «документознавством», а у більшості російських освітніх закладів розвинутий архівознавчо-документаційний напрям.

Означені фактори спонукають звернути особливу увагу на весь цикл існування документа – (від створення до зберігання), бо не виглядає виправданим просте запровадження систем електронного документообігу без урахування проблеми збереження історичної / соціальної / індивідуальної пам'яті. На наш погляд, дещо недослідженими залишаються питання властивостей документів як акумуляторів пам'яті, соціальної значимості документів, їхньої ролі у збереженні духовних цінностей спільноти, об'єктивно-суб'єктивних характеристик документа у наукових студіях.

З цієї точки зору документознавча освіта має характеризуватися глибоким синтезом гуманітарного і природничо-наукового знання. Розуміння за документознавцем відповідальності як за поточне комплектування, так і збереженість документа, передачу майбутнім поколінням історичних за значенням документів

стає одним із ключових напрямів у підготовці фахівців. Або ж набуває пріоритетності теза, що документ є основною складовою пам'яті спільноти. Ця відповідальність пояснюється і тим, що документознавець може працювати у різноманітних установах державної і недержавної форми власності, інформаційно забезпечуючи управлінську діяльність, відповідаючи за документообіг, а також у архівах, музеях, бібліотеках тощо. Отже, студенти спеціальності мають усвідомити одну із головних функцій документу – меморіальну. Від професіоналізму, принциповості співробітників архівів, документознавців установ залежить повнота та об'єктивність документальної презентації функціонування у просторі та часі спільноти як живої системи.

Список використаної літератури

1. Лікарчук про результати ЗНО в Україні: час кричати SOS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/society/2014/07/4/174158/> – Заголовок з екрану.

*Передерій І. Г., д-р іст. наук, доц.,
ПолтНТУ, м. Полтава*

ПРОФЕСІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СУЧАСНОГО PR-ТЕКСТОЛОГА (ЗІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ)

Однією з важливих функцій діяльності сучасного професіонала в галузі паблік рілейшнз є робота з друкованим та усним словом і безпосередня підготовка всієї сукупності PR-документів, публічних виступів. Грамотне використання методики їхнього написання стає необхідною базовою умовою професійної спроможності PR-текстолога.

Значною мірою ефективність PR-документів, а надто тих, які призначені для поширення через ЗМІ (медіа-кіт, прес-реліз, бекграундер, кейс-історія, факт-лист тощо), забезпечується спеціальним професійним інструментарієм, котрий дозволяє зробити текст такого документа високочитабельним, а отже, цікавим та зрозумілим цільовій аудиторії, для якої він, власне, й призначений.

Першим ученим-практиком, котрий запропонував правила створення читабельних текстів для ефективної соціальної комунікації, став американський науковець-консультант австрійського походження Рудольф Флеш – автор загальновідомої формули створення «тексту, що читається невимушено», званої як ***індекс читабельності Флеша***. Ця формула дозволяє оцінювати характеристики тексту, які роблять його легким чи складним для сприйняття [1]. Врешті-решт, вона покликана боротися з помпезними, громіздкими й заплутаними за змістом писемними текстами. Сам Р. Флеш неодноразово наголошував, що в разі, коли представники сфери бізнесу писатимуть так, як вони говорять, їхні справи будуть набагато успішнішими.

Ця формула була первісно створена для англійської мови й виглядає так:

$$\text{FRE} = 206.835 - (1.015 \times \text{ASL}) - (84.6 \times \text{ASW}),$$